PROCESUL GÂNDIRII CRITICE ȘI PRINCIPALELE SALE CARACTERISTICI ÎN VIZIUNEA LUI MATTHEW LIPMAN
THE PROCESS OF CRITICAL THINKING AND ITS MAIN CHARACTERISTICS IN THE VIEW OF MATTHEW LIPMAN

Marin Bălan
(Universitatea din București)

Articol elaborat în cadrul proiectului: *Abordarea epistemologică a dezvoltării personale și a educației pentru societate: de la strategiile transdisciplinare la finalitățile pragmatice ale societății actuale din Republica Moldova.* Prioritatea temei − *Provocări societale* − este înscrisă în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul 20.80009.1606.08 / „Program de Stat” (2020-2023).

Gândirea critică este un concept la modă în politică, în cultură, în educație, cu multe înțelesuri: abilități, practici sau comportamente critice care pot fi adoptate sau dezvoltate. Mijloacele pedagogice de care dispunem pentru a dezvolta gândirea critică sunt variate și depind atât de contextul disciplinar în care lucrăm, cât și de propria noastră concepție despre gândirea critică. În viziunea lui Matthew Lipman, gândirea critică este acea gândire abilă și responsabilă care facilitează o bună judecată deoarece: (1) se bazează pe criterii; (2) se autocorectează; (3) este sensibilă la context. Instituția școlară este învestită cu mai multe misiuni. Dar care ar trebui să fie prioritatea școlii? Desigur, doar memorarea informațiilor nu este suficientă și nici practicarea izolată a unei serii de abilități. Dincolo și prin însuşirea conținutului disciplinar, formarea gândirii rămâne esențială. Devine esențial ca școala să pregătească tinerii să se poată distanța de ceea ce citesc sau văd pe web, în mass-media, dar și în învățarea școlară, și pentru a-i dota să-și construiască o reprezentare critică a situațiilor cu care se confruntă.

Critical thinking is a fashionable concept in politics, in culture, in education, with many meanings: critical skills, practices or behaviors that can be adopted or developed. The pedagogical means available to us to develop critical thinking are varied and depend both on the disciplinary context in which we work and on our own conception of critical thinking. In Matthew Lipman's view, critical thinking is that skillful and responsible thinking that facilitates good judgment because: (1) it is based on criteria; (2) is self-correcting; (3) is context sensitive. The school institution is endowed with several missions. But what should be the school's priority? Of course, merely memorizing information is not enough, nor is practicing a series of skills in isolation. Beyond and through the acquisition of disciplinary content, the formation of thinking remains essential. It becomes essential that the school prepares young people to be able to distance themselves from what they read or see on the web, in the media, but also in school learning, and to equip them to build a critical representation of the situations they face.

Cuvinte cheie: gândire critică, învățare școlară, mijloace pedagogice, conținut disciplinar, Matthew Lipman.

Key words: critical thinking, school learning, pedagogical tools, disciplinary content, Matthew Lipman.